UNDA LIBERĂ – PRIMUL TRUST MEDIA STUDENȚESC. APARIȚIE, CONCEPT ȘI DEZVOLTARE

UNDA LIBERĂ – THE FIRST STUDENT MEDIA TRUST. APPEARANCE, CONCEPT, AND DEVELOPMENT

CZU: 654.195.6:378.4(478-25)(091) **https://doi.org/10.59295/spd2024s.11**

Vitalie GUȚU,
ORCID: 0000-0002-8398-7909
e-mail: vitalie.gutu@gmail.com, vitalie.gutu@usm.md
Universitatea de Stat din Moldova

Summary. *This paper highlights the role and functioning of the student press entity "Unda Liberă", which emerged on the media market in the Republic of Moldova 30 years ago. Over the years, "Unda Liberă" has undergone various stages of development and transformations in the delivery of journalistic content, technical and editorial team. In the context where the press for young people and students is a less explored segment in the media space of our country, and the proposed research contributes to the profiling of this category of press, the main elements of the conceptualization of journalistic formats specific to students and young people are highlighted. Thus, the Faculty of Journalism and Communication Sciences of the State University of Moldova played an essential role in the development of Unda Liberă, providing students with modern resources and equipment to develop their journalistic skills.*

Keywords: *cross-media, editorial management, newsroom, integrated process, journalistic skills.*

INTRODUCERE

Spațiul informațional este în continuă transformare și cunoaște diverse etape de dezvoltare. Acest lucru permite actanților arealului mediatic să contribuie esențial la fortificarea și integrarea în industria mass-media a importantelor elemente audiovizuale și instrumentelor multimedia ce sporesc în mod organic vizibilitatea și notorietatea produselor jurnalistice. Rolul esențial îl joacă și variabilele acestora care duc la creșterea și extinderea platformelor mass-media, astfel fiecare etapă de conceptualizare, apariție și dezvoltare a entităților de presă marchează aspectual prezența lor pe piață. În această ordine de idei, „regulile" circuitului informațional statuează condițiile de manifestare și de funcționare a instituțiilor media, ținându-se cont de următoarele aspecte esențiale, cum ar fi:

- statutul entității de presă;
- politica editorială;
- publicul-țintă;
- mesajele livrate;

- conținutul distribuit;
- formatul productiei jurnalistice etc.

Alinierea la reperele indicate mai sus reprezintă un proces de lungă durată și sustenabil, în condițiile în care vorbim despre o funcționalitate complexă a canalului media. Astfel, demersul științific de față vine să accentueze rolul și modul de conceptualizare și funcționare a entității de presă studențești – ***UNDA LIBERĂ*** – care își face apariția pe piața media din Republica Moldova acum trei decenii. Pe durata celor 30 de ani, „Unda Liberă” cunoaște diverse etape de dezvoltare, iar forma de activitate, livrarea de conținut jurnalistic, echipa tehnică și cea editorială, în funcție de perioade, de asemenea, au suportat transformări.

Pornind de la premisa că presa pentru tineri și studenți este un segment mai puțin explorat în spațiul mediatic din Republica Moldova, direcția de cercetare ce o propunem contribuie la profilarea acestei categorii de presă. Or, specificul jurnalismului pentru studenți / tineri specialiști reprezintă, pe lângă realitățile sociale, economice, politice sau culturale care trebuie mediatizate, experiența obținută în viața studențească primează și ea trebuie reflectată în diverse forme și prezentată în contextul unor produse jurnalistice specifice tinerii generații, ținându-se cont de perioada în care ei activează.

„Prin presă studențească înțelegem toate acele produse media realizate de studenți, incluzând aici ziare sau reviste tipărite, publicații web sau alt conținut jurnalistic online, precum și conținut audio-vizual. De asemenea, pentru presa studențească actuală se impun noi delimitări și în privința publicului-țintă și a ofertei editoriale: se adresează în special comunității academice (*studenți și cadre didactice deopotrivă*), tratând teme și subiecte de interes specifice” [1, p. 186]. De fiecare dată, prezența în sistemul mass-media a unui ziar, a unui post de radio/tv sau a unei platforme online dedicate studenților și tinerilor, pentru început apar sub forma unor proiecte jurnalistice din partea studenților fie la facultățile sau specialitățile de profil din cadrul instituțiilor de învățământ superior, fie sub egida universităților, per general, chiar dacă acestea nu au în structura lor academică facultăți de jurnalism, multimedia sau comunicare. Ulterior, proiectele respective, sub îndrumarea profesorului sau titularului de curs, sunt dezvoltate și puse în aplicare. Astfel, tot procesul se desfășoară în concordanță cu principiile ce stau la baza ideii și punerea în practică a acesteia până la crearea și funcționarea unei instituții media veritabile.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

La începutul anilor ‘90, arealul mediatic din Republica Moldova se pliază primelor manifestări de democratizare a societății noastre. Astfel, presa de atunci face primii pași de a recăpăta un nou rol, de a nu mai fi instrument de propagandă a regimului, ci de a informa și promova valorile unui stat independent și democratic. „Însă, și mai importantă transformare, a marcat în acest timp evoluția audiovizualului moldovenesc: în anul 1993 și-a început activitatea primul post de radio nestatal – „Unda Liberă”. Astfel, a fost spart monopolul radioteleviziunii de stat, în peisajul mediatic făcându-și loc o sursă radiofo-

nică de alternativă. Acest lucru s-a întâmplat în sectorul mediatic autohton relativ mai târziu decât în țările vecine, dar apariția lui a însemnat foarte mult pentru procesul de democratizare a mass-mediei în Republica Moldova" [2, pp. 140-141]. În aceste condiții, sectorul radiofonic al Moldovei independente începe să se diversifice, iar conținutul jurnalistic să devină tot mai variat. Odată cu apariția primului post nestatal de radio, în 1993, „Unda Liberă", piața audio s-a dezvoltat cu pași rapizi. „Până în anul 1995, când a fost adoptată Legea Audiovizualului, au fost create, cu precădere la Chișinău, și alte servicii de radio comerciale și necomerciale („Radio Nova", „Radio Poli Disc", „Micul Samaritean" etc.)" [3, p. 201]. Peisajul radiofonic de atunci, pe teritoriul Republicii Moldova, căpăta noi valențe și aspecte care contribuiau esențial la edificarea, dezvoltarea și promovarea unui jurnalism de calitate.

Autoarea Irina Nistiriuc, în articolul *Instituționalizarea și evoluția audiovizualului în Republica Moldova: Aspecte politico-juridice și mediatice*, menționează: „Deschisă pe lângă Facultatea de jurnalistică a Universității de Stat din Moldova, „Unda Liberă" era un canal radiofonic de alternativă, pentru că până atunci în Moldova exista doar radio de stat, și noul post de radio era diferit de cel existent" [4, p. 141]. În același timp, directorul executiv al Asociației presei electronice APEL, Ion Bunduchi, susține că: „Postul a devenit o pepinieră de cadre pentru alte posturi de radio comerciale care au apărut ulterior, dar, neavând surse de finanțare, a dispărut la mijlocul anilor '90" [5]. Este necesar de menționat faptul că, „Unda Liberă" ca primul canal radiofonic nestatal și-a făcut apariția în primul rând ca un proiect jurnalistic instructiv-didactic, astfel, studenții de la jurnalism având posibilitatea să-și dezvolte abilitățile și competențele practice în cadrul studioului radiofonic. Autorul Serafim Isac, unul dintre cei care au stat la baza „Undei Libere" notează în articolul *Radio „Unda Liberă" ca expresie a inițierii schimbărilor în sectorul audiovizual autohton*: „Radio „Unda Liberă" a fost conceput ca un suport instructiv pentru studenții ziariști și acest rol era nu doar util, dar și oportun în noile realități care solicitau specialiști altfel pregătiți pentru a activa în altfel de mass-media. Firește, în condițiile economice concrete, un post de radio, conceput astfel, în mod obiectiv, nu putea supraviețui. Încasările mizere de la publicitate în niciun fel nu puteau acoperi cheltuielile reale; în plus, în lipsa cadrelor de ziariști studenții afirmați deja la microfonul „Undei Libere" erau „vânați" de noile posturi de radio apărute, unde, cel puțin, li se oferea un salariu mai semnificativ" [6, p. 143].

Foto nr. 1. Primul logo Unda Liberă, 1993

Astfel, pe fundalul lipsurilor financiare, dar și înăspririi normelor Legii Audiovizuale, Consiliul Coordonator al Audiovizualului de atunci a retras o frecvență, din cele două ale postului de radio „Unda Liberă”. Și după aproximativ șase ani de existență în spațiul audiovizual al Republicii Moldova, primul post de radio realizat de studenți dispare de pe radarul media autohton. Experiența a arătat că, o parte a echipei de jurnaliști care activau la „Unda Liberă” s-au regăsit în fața microfoanelor de la alte posturi de radio, dar și la tv sau presă scrisă ori la agenții de știri. Totuși procesul de realizare a materialelor audio a continuat în cadrul laboratoarelor radio de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării (FJȘC), Universitatea de Stat din Moldova.

Foto nr. 2. Emisie directă la radio Unda Liberă, 1993

Odată cu dezvoltarea internetului, radio „Unda Liberă” trece pe online și astfel produsele concepute și realizate de studenții de la FJȘC sunt distribuite pe platforma *radioundalibera.md*, care din 2020 devine *undalibera.md* și nu este dedicat doar subiectelor radiofonice. Pe acest site se regăsesc și materiale scrise sau producții video: de la interviuri, reportaje, știri la storytelling-uri multimedia etc.

Pentru diversificarea formatelor și conținutului jurnalistic realizat de studenții de la FJȘC la diverse discipline, „Unda Liberă” are și canal de televiziune online pentru studenți, primul de acest gen în Republica Moldova, care a fost creat la data de 5 septembrie 2020. Televiziunea a fost lansată sub forma unui canal de *YouTube*. Aici sunt încărcate și distribuite materialele jurnalistice realizate exclusiv de către studenții Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării din cadrul Universității de Stat din Moldova, fiind coordonați de către lectorii și profesorii de la FJȘC. În mare parte, produsele jurnalistice sunt realizate cu telefonul mobil, fapt care permite reporterilor, adică studenților, să beneficieze de o flexibilitate mai bună și să demonstreze rapiditate în realizarea și montarea unui material mediatic. Dar, în cazul unor emisiuni, rubrici, dar și materiale, se optează pentru modul convergent de lucru, care presupune utilizarea atât a telefonului mobil, cât și a unei camere de filmat, împreună cu celălalt echipament necesar. Astfel că, televiziunea le oferă studenților oportunitatea de a-și dezvolta abilitățile și de a le pune în practică prin realizarea produselor jurnalistice. Apariția canalului online de televiziune pentru studenți a avut loc în anul în care Facultatea

de Jurnalism și Științe ale Comunicării a Universității de Stat din Moldova a împlinit 40 de ani de la fondare. Inițierea unui asemenea proiect ambițios vine în contextul valorificării potențialului creativ al studenților materializat în știri, interviuri, reportaje, emisiuni, rubrici care reflectă viața studențească și nu numai. Astfel, observăm că procesul teoretico-practic în cadrul FJȘC de la USM oferă condiții optime pentru a forma specialiști de înaltă calificare, iar spațiul online dispune de posibilități multiple prin care produsele jurnalistice realizate de studenți, sub coordonarea cadrelor didactice, pot fi preluate, difuzate, transmise chiar și de alte entități media de la noi din țară. Subiectele, emisiunile, rubricile și alte conținuturi jurnalistice concepute și realizate în cadrul laboratoarelor „Unda Liberă" se regăsesc, spre exemplu, în grilele de emisie ale posturilor de televiziune ELITA TV și AXIAL TV, dar și în cadrul playlist-ului postului de radio ECO FM. Trebuie să specificăm faptul că, FJȘC are semnate acorduri de parteneriat cu aceste canale tv și radio, astfel în baza acestor documente de colaborare se întâmplă preluarea și difuzarea produselor realizate de studenți sub umbrela „Undei Libere".

CONCLUZII

Pe durata celor 30 de ani de când „Unda Liberă" este ca entitate media, studenții au avut prilejul de a se forma ca specialiști calificați, iar materialele lor să fie difuzate pe diverse canale: audio, video, text, online, astfel găsindu-și publicul-țintă. Remarcăm și aspecte de modernizare continuă și dotare a laboratoarelor instructiv-didactice din cadrul Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării prin intermediul proiectelor susținute de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova. Astfel, din anul 2020, au fost dotate laboratoarele TV, Radio, a studioului de Podcasting și NewsRoom-ului din cadrul FJȘC cu echipamente performante, computere cu softuri speciale pentru editarea imaginilor video și a sunetului etc.

În acest context, acum, la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării (FJȘC) este înființat Centrul Instructiv în domeniul media „Gheorghe Asachi", de asemenea susținut de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova. Proiectul își propune să devină un pilon al educației media și al dezvoltării competențelor jurnalistice, în be-

Foto nr. 3. Studioul de Podcasting - Unda Liberă

Foto nr. 4. NewsRoom-ul – Unda Liberă

neficiul studenților și profesioniștilor din piața muncii. Centrul Instructiv în domeniul media „Gheorghe Asachi” oferă acces la resurse moderne și programe de instruire de înaltă calitate, menite să pregătească generații de jurnaliști, specialiști în comunicare și în producție multimedia. Odată cu inaugurarea acestui centru, pe lângă orele de curs, aici vor putea fi organizarea workshop-uri, seminare, sesiuni de instruire, ateliere în domeniul, comunicării și producției multimedia destinate studenților și practicienilor Republica Moldova, dar și de peste hotare.

REFERINȚE

1. HAZAPARU, Marius-Adrian; TEODERAŞCU, Ionuţ. Romanian Student Media as Pedagogical Tools and Sites for Alternative Journalism. *Sæculum*, 2019, 47.1: 185-201.
2. ISAC, Serafim. Radio „Unda liberă” ca expresie a iniţierii schimbărilor în sectorul audiovizual autohton. In: *Societatea şi comunicarea în tranziţie* / Inst. Mass Media, Univ. Liberă Internţională din Moldova; coord.: Victor Moraru. Ch.: ULIM, 2008. – 392 p. – (Seria “Starea Mass Media”). ISBN 978-9975-934-58-9.
3. CEACÎR, Nistiriuc Irina. Instituţionalizarea şi evoluţia audiovizualului în Republica Moldova: Aspecte politico-juridice şi mediatice. Revista de Filosofie, Sociologie şi Ştiinţe Politice, 2012, 158.1: 199-208.
4. IBIDEM
5. Peisajul media din Republica Moldova, între Rusia şi Occident. În: https://www.romania-actualitati.ro/stiri/cultura/peisajul-media-din-republica-moldova-intre-rusia-si-occident-id31810.html. Accesat [13.06.2024]
6. IBIDEM